

NUORTENKIRJOJA KUOLEMASTA JA SURUSTA

ALMOND, David

Pimeän peli

Kuolema seuraa Kitiä rakkaan isoisän viimeisten päivien aikana ja vanhassa hiilikaivoksessa kuolleiden lasten tarinassa. (2001)

BEARD, Philip

Siskoni Zoe

15-vuotias Tess kirjoittaa kirjettä kuolleelle pikkusiskolleen. (2005)

BLUME, Judy

Tiikerisilmä

Daveyn isä kuolee ryöstön yhteydessä. Davey ei pääse eroon peloistaan ja kaipauksestaan, kunnes muuan nuori mies saa hänet vakuuttuneeksi, ettei maailma ole sittenkään pelkkä viidakko. (1985)

CREECH, Sharon

Kulje kaksi kuuta

13-vuotiaan Salamancan äiti on jättänyt perheen. Monet kysymykset ja ongelmat selviävät vasta kirjan lopussa. (2006)

DOWNHAM, Jenny

Ennen kuin kuolen. (2009)

ELLILÄ, Kirsti

Kesä kummitustalossa

Peltsi riitaantuu vanhempiensa kanssa ja muuttaa ystävineen autioon taloon. Onnettomuudessa kuollut poikaystävä palaa usein mieleen. (1995)

ERLINGSSON, Fridrik

Ritari Benjamin kyyhkynen

Islantilaisten poikien ritarileikit keskeytyvät yhden pojan kuolemaan. (1996)

FORMAN, Gayle

Jos vielä jään (2009)

FRIMAN, Terhi

Mummien ei kuulu koskaan kuolla

Viisitoistavuotias Jonna kokee ison menetyksen, kun hänelle rakas ja tärkeä Ristiinan mummi kuolee yllättäen. Suru kulkee nuoren tytön elämässä monen kuukauden ajan. Mummin jäämistön selvittäminen tuo esiin yllättäviä asioita ja Jonna saa nähdä, että lastenlasten kanssa touhuava ja askarteleva mummikin on joskus ollut nuori neitonen toiveineen ja unelmineen. (2011)

GAARDER, Jostein

Appelsiinityttö

Georg on menettänyt isänsä 4–vuotiaana. 15–vuotiaana hän löytää isän hänelle kirjoittaman kirjeen, jossa tämä pohtii elämää, rakkautta ja kuolemaa. (2004)

GAARDER, Jostein

Enkelimysteerio

Enkeli nimeltä Ariel vieraillee kuolemansairaana Cecilien luona. He keskustelevat niin filosofisista kuin arkisista kysymyksistäkin. (2002)

GOOTMAN, Marilyn E.

Kun ystävä kuolee – Kirja nuorille surusta ja selviytymisestä

Ystävänsä menettäneille nuorille kirjoitettu opas, joka antaa vertaistukea, auttaa hakemaan apua ja auttaa kertomaan omista tunteista. (Suomen Punainen Risti, 1998)

GREEN, John

Kaikki viimeiset sanat

Palkittu esikoisromaani sisäoppilaitoksessa ystäväystävien nuorten elämäntuskan labyrinteista, syyllisyydestä, toivosta ja anteeksiannosta. Yksinäisyyteensä alistunut Miles Halter siirtyy vanhempiensa suojista Culver Creekin sisäoppilaitokseen Alabamaan. Oliko Milesilla edes elämää ennen sitä - muuta kuin pakkomielle kuuluisiin viimeisiin sanoihin? Kaikki muuttuu, kun kämppekaveri Chip johdattaa Milesin kielletyn keppostelun pariin. Samassa asuntolassa majaileva Alaska varastaa pian kokemattoman pojan sydämen. Tästä alkaa Milesin matka rakkauden petollisiin kiemuroihin, kunnes kaikki päättyy - aivan liian varhain. (2014)

GREEN, John

Tähtiin kirjoitettu virhe

Rakkaus on aina vaikeaa, mutta ei mahdotonta silloinkaan, kun on parantumattomasti sairas. Syöpää sairastava 16-vuotias Hazel on onnekas saatuaan muutaman lisävuoden. Elämä tuntuu silti jo eletyiltä, kunnes hän tapaa hurmaavan Augustus Watersin. Toisistaan Hazel ja Augustus löytävät sen, mitä eivät ole vielä ehtineet menettää. Tähtiin kirjoitettu virhe on riipaisevan hauska, filosofisen älykäs ja vimmaisen rohkea romaani rakkaudesta, periksi antamattomuudesta ja elämän odottamattomuudesta. (2014)

HAGERUP, Hilde

Voikukkien laulu

Norjalaistytty Gerd kaipaa veneilyonnettomuudessa kadonnutta isäänsä. Äidistä ja isosiskosta ei ole apua, heillä on omat surunsa. (2005)

HERKIÄ, Jyrki

Sykkivä universumi

Luukas käy säännöllisesti katsomassa isäänsä, joka on ollut jo viisi vuotta sairaalassa, eikä kuule tai näe mitään. (2001)

HIETALA, Nelli

390 luoteeseen (2009)

HUHTALA, Tarja

SALATUT ELÄMÄT: Ken ja isosiskon viimeinen kesä

Kenin isosisko kuolee purjehdusretkellä. Ken on katkera isolleleveljelleen joka ei pystynyt pelastamaan sisartaan. (2003)

HUOTARINEN, Vilja-Tuulia

Valoa valoa valoa

Mistä muusta voi kirjoittaa kuin kuolemasta tai rakkaudesta? Kirjan kertoja on 14-vuotias Mariia Ovaskainen, joka vihaa kirjoittamista. Silti hänen on kerrottava meille tarina vuodelta 1986, jolloin räjähti sekä Tshernobyl että Mariian tajunta. Kirja rosoinen rakkaustarina seksuaalisuuden puhkeamisesta ja neljätoistavuotiaana tehdyistä mahdottomista valinnoista. Mariian kertomuksen kipeät teemat tulevat lukijan silmille sekä hämmentävän suoraan että rivien välistä ja koettelevat tarinan kertomisen rajoja. (2011)

HUOVI, Hannele

Tuliraja

Dementia nostaa mummosta esiin tuntemattoman ihmisen, ja Janne joutuu pohtimaan monelta puolelta ihmisen elämänhistoriaa. (1994)

HYVÖNEN, Heli

Ei keijut kenkiä käytä

Peruskoulun päättänyt 15-vuotias Rosa on täynnä elämää - hänellä on musiikki, Rafan baari ja rakkaus Kimiin. Sitten tapahtuu jotain odottamatonta: viattomalta näyttäneet sydämenmuotoinen luomi ei olekaan merkki

rakkaudesta, vaan ihosyövästä. Rosa löytää kiirastulensa keskeltä myös todellista rakkautta, välittämistä, ja sitä kautta omat voimavaransa. (1996)

JÄRVINEN, Esa

Peli poikki, Juho

12 – vuotias Juho menettää molemmat vanhempansa liikenneonnettomuudessa. Muuttaako hän enonsa vai ukkinsa luo? (1997)

KALLIONIEMI, Tuula

Viimeinen juna

Novellikokoelman kaikissa kertomuksissa kuvataan kuolemaa nuoren ihmisen näkökulmasta. Perussävy ei kuitenkaan ole synkeä vaan toipumista ja elämän jatkumista korostava. (1990)

KURONEN, Kirsti

Paha Puuska

Neljätöistavuotiaan Hillan vuotta nuorempi pikkuveli Lauri tekee itsemurhan menemällä junan alle. Hilla kelaatapahtumat läpi suurella tunteella: poliisien ilmoitus, vanhempien reaktio, kavereiden kohtaaminen, hautajaiset... Äiti purkaa suruaan kotitöihin, isä asuu toimistollaan kunnes muuttaa pois kotoa kokonaan. Hilla istuu Laurin lempikivellä ja käy armotonta keskustelua veljensä kanssa, yrittää löytää tapahtuneelle syyn. (2015)

LAINEN, Sinikka

Kuujuhla

Tuomas pakenee kotoaan ja tapaa vanhan naisen, jonka kanssa hän puhuu kuolemasta. (1995)

LAITINEN, Eija

Lokkeja rakastava veli

Tuukka on työttömänä eikä tiedä kuinka jatkaa elämäänsä isoveljensä itsemurhan jälkeen. (2000)

LAURELL, Seppo

Paikatun kevättesikon tarina

Teemu saa apua puhuvalta rotalta seuratessaan äitinsä menehtymistä keuhkotautiin. Sodanjälkeisen Suomen kuvausta. (2006)

LEHTINEVA, Tiina

Älä itke enkeli (2009)

LEINO, Anna

Mustat siivet

Mikki yrittää huolehtia pikkuveljestään Jukasta, joka sairastuu syöpään. (1998)

LEINO, Katariina

Haaveiden nuorallatanssi

Lotta on 18-vuotias kiltti ja taitava viulisti, jonka elämää isoäiti on pitänyt tiukassa kurissa. Isoäidin sairastuttua Lotta muuttuu. (2003)

LEMPINEN, Marja-Leena

Mustaa lunta

17-vuotias Hanne käy läpi suruaan, kun isä on ajautunut itsemurhaan. (2006)

LEVOLA, Kari

Dumdum

Äidin kuoleman jälkeen kaikki tuntuu 16-vuotiaasta Dumdumista yhdentekevältä. Isosiskon uusi poikaystävä saa perheen elämän sekaisin. (1998)

LINDGREN, Astrid

Veljeni, Leijonamieli

Klassikkokirja veljeksistä, jotka kuoltuaan aloittavat uuden elämän toisessa maailmassa, Nangijalassa. (1974)

LINTUNEN, Martti

Älä yritä unohtaa

”Kaikille lapsille on hyvä ja turvallista lukea tätä kirjaa aikuisen sylissä, vaikka vanhemmat lapset voivatkin lukea itseksensä.” Iso teksti on helppolukuinen, ja kuvitus tukee tekstin sanomaa. Aukeamilla on tilaa, johon voi kirjoittaa kysymyksiä, kertoa vaikeistakin tunteista, jakaa oman tarinan, piirtää tai liimata valokuvia. (2010)

MAHY, Margaret

Hitaat tunnit

Ellis muistelee itsemurhan tehnyttä ystäväänsä. Hän tapaa kaksi tyttöä, joiden menneisyyteen liittyy väkivaltainen kuolema. (2003)

MAHY, Margaret

Vaarallisia unia

11-vuotiaan Anthean vanhemmat ovat kadonneet purjehdusmatkalla ja hän joutuu asumaan tätinsä ja setänsä perheeseen. (1994)

MARTTINEN, Tittamari

Saaran taika

Nelli ja Saara ovat hyvät ystävät, vaikka heillä on ikäeroa kymmeniä vuosia. Saaran taika on hänen valoisa suhtautumisensa elämään ja rakkautensa taiteeseen, jotka hän pystyy välittämään nuorelle Nellillekin. Kertomuksen lopussa Saara kuolee, mutta hänen muistonsa jää elämään Nellin mieleen. (1996)

MARTTINEN, Tittamari

Seelan aurinkokello

Seela viettää kesää kaupungissa. Hän muistelee edellistä kesää, jolloin isoäiti oli vielä elossa. (1998)

MARX, Vibeke

Onnea matkaan, Robinson

Robert saa tietää, että hänen äitinsä on parantumattomasti sairas. Hän lähtee etsimään isäänsä, jota ei ole koskaan tavannut. (1994)

MAZETTI, Katarina

Sielunsiskot

Linnea löytää ystäväkseen, sielunsiskokseen Pian. Lyhyt ystävyys päättyy Pian itsemurhaan. (2002)

MERRINGTON, Bill

Piilo – Kirja lapsille ja nuorille, jotka surevat

Piilo on tarina pojasta, joka menettää äitinsä auto-onnettomuudessa. Kirjan tarkoitus on auttaa lapsia ja nuoria käsittelemään ja ymmärtämään surua ja siihen liittyviä tunteita. (2007)

MIETTINEN, Jenna

Ikävistä pohjattomin

”Kaipaus syntyy heti. Se kuristaa kurkkua ja asettuu sydämeen asumaan. Miten kukaan voi kantaa tätä ikävää mukanaan loppuelämänsä ajan? Miten on mahdollista selvitä tulevaisuudesta, kun joku meistä on poissa? Miten perheeni selviää? Sattuu. Sattuiko häneen? Mitä tapahtui? Missä minä olin? Miksi en voinut auttaa? Kysymykset tulvivat mieleen mutta yhteenkään ei ole vastausta.” Sisaruksen kuolema jättää jälkeensä monia vastaamattomia kysymyksiä. Tähän kirjaan on koottu sisaruksen menettäneiden tarinoita surusta ja ikävästä. Sisaruksen menettäneet kertovat, miten elämä on mennyt eteenpäin surun ja ikävän kanssa hiljaa rukoillen tai toivoen, että kipu joskus helpottaisi. He kertovat vahvoilla sanoilla surustaan ja siitä, miten elämässä alkaa näkyä mustan ja harmaan lisäksi myös muita värejä, ja pimeyden lisäksi valoa. (2013)

MIETTINEN, Jenna

Liian nuori

”Isän puhelun jälkeen ei mennyt kauaa, kun puhelin soi uudelleen. Karoliinan ystävä soitti.

- Onko Karoliina kotona?

- Ei.

- No tuleeko hän huomenna kouluun?

- Tulee.

Ei, Karoliina ei tule huomenna kouluun, eikä enää koskaan. Karoliina on ollut kuolleena puolitoista tuntia.”

Kun lapsi kuolee traagisesti liikenneonnettomuudessa, koko perheen elämä muuttuu tavalla, joka vaikuttaa vuosienkin päähän. Krista joutuu kohtamaan asioita, joiden ei pitäisi kuulua kenenkään nuoren elämään.

Mikä auttaa elämässä eteenpäin? Kuinka toivottomilta tuntuissa tilanteissa voi löytää toivon?

Liian nuori on koskettava tarina surusta, elämän jatkumisesta ja rinnalla kulkevien ihmisten tärkeydestä.

(2009)

MIETTINEN, Mari

Suudelma taivaassa

Astan päiväkirjamerkintöjä sairaalavuoden ajalta. Asta odottaa kuolemaa ja miettii monia asioita.

(2005)

MORI, Kyoko

Shizukon tytär

Kirjassa kuvataan japanilaista elämäntapaa ja nuoren tytön kasvamista äidin kuoleman jälkeen. (1999)

NEWTH, Mette

Pimeä valo

1800-luvun alun Norjaan sijoittuva tarina nuoren tytön menehtymisestä parantumattomaan sairauteen.

(1998)

NISKANEN, Kirsi-Marja

Vastaamatta jääneet puhelut

Atte kavereineen suree parasta ystäväänsä, joka kuoli autokolarissa. (2006)

PARVELA, Timo

Poika

Pojalla on päässään monenlaisia kysymyksiä, joihin isoisä ehtii tuoda vähän selvyyttä ennen kuolemaansa.

(1989) (uusi p. 2001)

PERSSON, Gunilla Linn

Jäätynyt sydän

Allis ei voi unohtaa auton alle jäänyttä ystäväänsä Annia, vaikka hän muuttaa uuteen kaupunkiin isovanhempiensa luo. (1998)

POHJOLA, Mike

Kadonneet kyyneleet (2008)

POHL, Peter

Sinä ja minä ikuisesti

Tinan kaksoissisar Cilla jää auton alle ja kuolee. Tina jää surun ja vihan valtaan. (1997)

POHL, Peter

Valonarkaa

Isoveli selvittelee murhatun 12-vuotiaan pikkusisarensa kohtaloa. (2000)

PUSA, Timo

Barentsilta tuulee

Akseli asuu vaarinsa kanssa ja kaipaa isäänsä ja äitiänsä jotka katosivat kalastusmatkalla

Pohjois-Norjassa. (1994)

PUSKALA, Sirpa

Euroopan pehmeimmät huulet

Hanna ikävöi liikenneonnettomuudessa kuollutta sisartaan Minnaa. Miksi hän ei kuollut Minnan sijasta? (1996)

RANNELA, Terhi

Taivaan tuuliin (2007)

RANTALAIHO, Anneli

LIIAN iso ikävä: nuoret kertovat surukokemuksistaan (2001)

SCHMITT, Eric-Emmanuel

Oscar ja Roosa-mamma (2005)

SCHUURMAN, Nora

Auringonkukkatalvi

Kun Emman ja Sannin äiti kuolee auto-onnettomuudessa, tytöt muuttavat isän luo. Uuden elämän aloittaminen on vaikeaa ja tytöt muistelevat äitiään. (2005)

SIHVOLA, Arja

Narri, Piispa ja Lintu

Tarina monen ikäisille ilosta, surusta ja ystävydestä. (2015)

SINGER, Nicky

Höyhenpoika

Robertin luokka aloittaa projektin vanhainkodin asukkaiden kanssa. Salaperäisessä tarinassa Robert oppii rohkeutta kuolemansairaana vanhan rouvan tarinasta. (2002)

SJÖQVIST, Suzanne

Hän on kanssani kumminkin – Vanhempiensa menettäneet kertovat surukokemuksistaan. (2006)

STARK, Ulf

Voitko vislata Hanna

Ulf ja Pera menevät vanhainkotiin hankkimaan isoisää, jonka kanssa voisi puuhata kaikenlaista. Lyhyt ystävyys päättyy kuolemaan. (2005)

TEERIALHO, Taina

Jopokompleksi

Miriam ja isä yrittävät selviytyä äidin kuolemasta. Isä pakenee suruaan alkoholiin. (2005)

THYDELL, Johanna

Katon kokoinen tähtitaivas

13-vuotias Jenna seuraa äitinsä menehtymistä rintasyöpään. (2004)

TIAINEN, Marja-Leena

Rakas Mikael

Tarinan kertojana on pyöräonnettomuudessa kuollut 16-vuotias Mikael, joka seuraa kuinka hänen tyttöystävänsä ja perheensä selviävät hänen kuolemansa jälkeen. (1999)

TIAINEN, Marja-Leena

Poistui kotoaan

Hannan 16-vuotias veli katoaa. Pitkään jatkuvassa epätietoisuudessa on vaikeaa viettää tavallisen lukiolaistytön arkea. (2005)

UUSITORPPA, Aino-Kuutamo

Sä et tiedä miltä musta tuntuu

Kaksitoista menestyvää suomalaista kertovat oman tarinansa selviytymisestä. Miten voi selvitä masennuksesta, koulukiusaamisesta tai läheisen kuolemasta? Muun muassa Axl Smith, Iso H, Samu Haber ja Olli Herman kertovat oman nuoruutensa kipupisteistä, ja siitä miten vaikeistakin kokemuksista voi selvitä. Kirjasta saa myös tietoa psyykkisen pahoinvoinnin oireista ja avun hakemisesta. (WSOY, 2011)

VIKSTRÖM-JOKELA, Monica

Tyhjä paikka – Surukirja

Pieni kirja, joka sisältää tekstejä läheisen menettämisestä kirjoittajan ja myös muiden ihmisten kokemuksiin perustuen. He ovat kirjoittaneet ylös niitä tunteita ja ajatuksia, mitä herää kun läheinen ihminen on kuollut. Joskus kun on surullinen, auttaa kuulla miltä toisista on tuntunut samassa tilanteessa. (2010)